

UDK: 37.091.33

**GUMANITAR FANLARNI ÓQITISHDA LOYIHAVIY TA'LIMDAN
FOYDALANISHNING MAZMUNI, METOD VA VOSITALARI.**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20585432>

Ismoyilova Muslima

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika mutaxassisligi 2-bosqich magistranti

m.ismoilova@dpi.uz

Tel: +998903776003

ORCID-0009-0004-0636-112X

Annotatsiya: *Ushbu maqolada gumanitar fanlarni o'qitishda loyihaviy ta'lim texnologiyasining nazariy va amaliy asoslari keng yoritilgan. Loyihaviy ta'limning mazmuni, didaktik imkoniyatlari, o'quv jarayonidagi o'rni hamda uning asosiy metod va vositalari tahlil qilinadi. Shuningdek, mazkur texnologiyaning o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish, ijodiy yondashuvni rivojlantirishdagi ahamiyati ochib berilgan. Maqolada gumanitar fanlar misolida loyihaviy faoliyatni tashkil etish bosqichlari, amaliy misollar va metodik tavsiyalar keltirilgan*

Kalit so'zlar: *loyihaviy ta'lim, gumanitar fanlar, pedagogik texnologiya, interfaol metodlar, kompetensiya, mustaqil ta'lim.*

Аннотация: *В данной статье подробно рассматриваются теоретические и практические основы технологии проектного обучения при преподавании гуманитарных дисциплин. Анализируются содержание проектного обучения, его дидактические возможности, роль в образовательном процессе, а также основные методы и средства. Особое внимание уделяется развитию у учащихся критического мышления, самостоятельности, творческих способностей и навыков решения проблемных ситуаций. Приводятся этапы организации проектной деятельности на примере гуманитарных предметов, а также практические рекомендации.*

Ключевые слова: *проектное обучение, гуманитарные науки, педагогическая технология, интерактивные методы, компетенции, самостоятельное обучение.*

Abstract: *This article examines the theoretical and practical foundations of project-based learning technology in teaching humanities subjects. It analyzes the content, didactic potential, role in the educational process, as well as the main methods and tools of project-based learning. Special attention is given to the development of students' critical thinking, independence, creativity, and problem-solving skills. The paper also*

presents the stages of organizing project activities in humanities and provides practical examples and methodological recommendations.

Keywords: *project-based learning, humanities, pedagogical technology, interactive methods, competencies, independent learning.*

KIRISH.

Bugungi globallashuv jarayonida ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri — raqobatbardosh, mustaqil fikrlay oladigan, ijodkor shaxsni shakllantirishdan iborat. Shu sababli an'anaviy o'qitish usullarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan boyitish zarurati ortib bormoqda.

Gumanitar fanlar o'quvchilarda ijtimoiy ong, tarixiy tafakkur, nutq madaniyati va axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Bunday fanlarni samarali o'qitishda loyihaviy ta'lim texnologiyasi alohida ahamiyat kasb etadi. Loyihaviy ta'lim texnologiyasining nazariy asoslari

Loyihaviy ta'lim (Project-Based Learning) — bu o'quvchilarning aniq bir muammo yoki mavzu asosida mustaqil yoki guruhda ishlash orqali bilim olishiga asoslangan pedagogik texnologiyadir.

Mazkur texnologiya quyidagi pedagogik g'oyalarga tayanadi:

- konstruktivizm (bilimni mustaqil qurish);
- faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv;
- shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Loyihaviy ta'limning asosiy belgilariga quyidagilar kiradi:

- muammolilik;
- amaliy yo'naltirilganlik;
- natijaviylik;

- integrativlik.

Gumanitar fanlarda loyihaviy ta'limning ahamiyati.

Gumanitar fanlarda loyihaviy ta'lim o'quvchilarning quyidagi kompetensiyalarini rivojlantiradi:

- Axborot bilan ishlash kompetensiyasi – turli manbalardan ma'lumot izlash va tahlil qilish;
- Kommunikativ kompetensiya – o'z fikrini aniq ifodalash;
- Ijtimoiy kompetensiya – jamoada ishlash;
- Shaxsiy kompetensiya – o'z-o'zini rivojlantirish.

Masalan, tarix fanida “O'zbekiston mustaqilligi davridagi islohotlar” mavzusida loyiha orqali o'quvchilar real tarixiy jarayonlarni tahlil qiladi.

Loyihaviy ta'lim metodlari.

1. Tadqiqot metodi

O'quvchilar ilmiy izlanish olib boradi, savollar qo'yadi va xulosalar chiqaradi.

2. Muammoli ta'lim metodi

O'qituvchi muammoli vaziyat yaratadi, o'quvchilar esa yechim izlaydi.

3. Interfaol metodlar

Aqliy hujum (Brainstorming)

Klaster

Debat

Insert texnologiyasi

4. Keys-stadi (Case study) metodi

Hayotiy vaziyatlar asosida muammolar tahlil qilinadi.

5. Rol o‘ynash metodi

O‘quvchilar muayyan rollarni bajarib, voqeani jonlantiradi.

Loyihaviy ta‘lim vositalari.

- texnologik vositalar;
- kompyuter va noutbuklar;
- interaktiv doskalar;
- internet platformalari (Google Classroom, Moodle).

Axborot resurslari.

- elektron kutubxonalar;
- ilmiy maqolalar;
- videodarslar.

Didaktik vositalar.

- darslik va o‘quv qo‘llanmalar;
- tarqatma materiallar;
- metodik ishlanmalar.

Loyihaviy ta‘lim bosqichlari.

Muammoni aniqlash.

1. Mavzu va muammo tanlanadi
2. Maqsad va vazifalarni belgilash
3. Loyiha yo‘nalishi aniqlanadi

Rejalashtirish.

1. Ish rejasi tuziladi, rollar taqsimlanadi

2. Tadqiqot olib borish

3. Ma‘lumotlar yig‘iladi va tahlil qilinadi

Natijani rasmiylashtirish.

Prezentatsiya, referat yoki video tayyorlanadi.

Himoya qilish.

O‘quvchilar loyiha natijasini taqdim etadi.

Baholash va refleksiya.

Jarayon va natijalar tahlil qilinadi.

Amaliy misollar.

1-misol (Adabiyot)

Mavzu: “Alisher Navoiy asarlarida insonparvarlik g‘oyalari”

Natija: prezentatsiya va sahna ko‘rinishi

2-misol (Tarix)

Mavzu: “Buyuk ipak yo‘lining ahamiyati”

Natija: xarita va tahliliy hisobot

3-misol (Ona tili)

Mavzu: “O‘zbek tilining rivojlanish bosqichlari”

Natija: infografika va maqola

Afzalliklari va muammolari (keng tahlil)

Afzalliklari:

o‘quvchini markazga qo‘yadi

ijodiy fikrlashni rivojlantiradi

bilimni mustahkamlaydi

real hayot bilan bog‘laydi

Muammolari:

vaqt talab etadi

resurslar yetishmasligi mumkin

baholash murakkab

XULOSA.

Loyihaviy ta‘lim texnologiyasi gumanitar fanlarni o‘qitishda innovatsion yondashuv sifatida katta ahamiyatga ega. U nafaqat bilim berish, balki shaxsni har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shu bois, ta‘lim jarayonida ushbu texnologiyani keng joriy etish, o‘qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish muhim hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2020). Ta‘lim to‘g‘risidagi Qonun (yangi tahrir). Toshkent.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2022). 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi. Toshkent.
3. Begimqulov, U. Sh. (2020). Pedagogik ta‘lim jarayonlarini axborotlashtirish nazariyasi. Fan.
4. Bo‘riyev, B. X. (2019). Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent: O‘qituvchi.
5. Dewey, J. (1938). Experience and education. Macmillan.
6. Katz, L. G., & Chard, S. C. (2000). Engaging children’s minds: The project approach. Ablex Publishing.
7. Kilpatrick, W. H. (1918). The project method. Teachers College Record, 19, 319–335.
8. Krajcik, J. S., & Blumenfeld, P. C. (2006). Project-based learning. In R. K. Sawyer (Ed.), The Cambridge handbook of the learning sciences (pp. 317–333). Cambridge University Press.
9. Polat, E. S. (2007). Project-based learning in modern education. Moscow.
10. Qo‘ysinov, O. A. (2022). Oliy ta‘lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalar. Universitet.
11. Thomas, J. W. (2000). A review of research on project-based learning. Buck Institute for Education.
12. UNESCO. (2015). Rethinking education: Towards a global common good? UNESCO Publishing.
13. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.
14. Zuckerman, G. A. (2014). Learning activity and project-based learning. Journal of Educational Psychology, 106(2), 345–356.